

ЗМІННИ У МОДЕЛЮВАННІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Ольга Михайленко

в. о. директора ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету»

Павло Правдивцев

викладач фінансово-економічних дисциплін ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету», кандидат економічних наук

Анотація. У статті розглядається питання професійного зростання, самоосвіти, підвищення кваліфікації та професійного розвитку педагогічного працівника; формування компетентнісного, всебічно розвиненого та конкурентоспроможного фахівця.

Ключові слова: педагогічні працівники, кваліфікація, професійний розвиток, компетентність, фахівець.

Abstract. The article examines the issue of professional growth, self-education, professional development and professional development of a pedagogical worker; formation of a competent, comprehensively developed and competitive specialist.

Keywords: teaching staff, qualification, professional development, competence, specialist.

В умовах реалізації концепції безперервної освіти важливу роль для педагогічних працівників відіграє їхній професійний розвиток, який передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання (*Верховна Рада України. Про освіту: Закон України*, ст. 59). Різноманіття форм, видів, напрямів підвищення кваліфікації та наявність свобод для педагогічних працівників обумовлюють необхідність моделювання їхньої індивідуальної траєкторії професійного розвитку та вивчення факторів, що її визначають.

Значний внесок у дослідження питань моделювання (проєктування) індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога зробили такі відомі українські вчені, як Боровік О. М., Гурова К. Д., Кірішко Л. М., Мариновська О. Я., Метешкін К. О., Половенко О. В., Полякова Г., Хуторський А. В. та інші.

Мета даного дослідження – визначити ключові екзогенні та ендогенні змінні у моделі індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника закладу передвищої фахової освіти.

На думку Полякової Г., для реалізації індивідуальної траєкторії освіти необхідним є її моделювання, прогнозування та визначення результатів, оскільки невірний обраний шлях коштує марно витраченого часу, коштів і зусиль працівника й організацій (Полякова, 2010). А саме моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога має враховувати фактори (зовнішні та внутрішні), що впливають на вибір чи побудову траєкторії, прийняття рішень щодо вибору форм і способів освіти, розробку моделей освіти, інструментарію вимірювання результатів.

Слід зазначити, що ключову роль у будь-яких моделях відіграють змінні фактори. Як правило, вони поділяються на екзогенні, що вводять в модель у готовому вигляді, та ендогенні, що є результатом рішення моделі. Щоб побудувати ефективну модель індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника закладу фахової передвищої освіти, слід визначити подібні змінні, що притаманні саме такій моделі.

Отже, першою екзогенною змінною можна вважати академічну свободу. Сьогодні вона є однією із засад державної політики у сфері освіти України. Реалізація цього принципу впливає на розширення прав та можливостей педагогічних працівників щодо підвищення кваліфікації та перепідготовки.

Відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800, педагоги закладів освіти, зокрема фахової передвищої, можуть:

- здійснювати самостійний вибір конкретних форм, видів та напрямів підвищення кваліфікації;
- обирати різних суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації як в Україні, так й за кордоном (крім держави, що визнана Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом);
- підвищувати кваліфікації поза межами плану закладу освіти на відповідний рік за власний рахунок (Постанова Кабінету Міністрів України).

Другою екзогенною змінною є існуючі вимоги до процесу професійного розвитку педагогів, серед яких:

- 1) обов'язок постійного підвищення кваліфікації, а для працюючих у сфері фахової передвищої освіти його виконання є щорічним;
- 2) накопичення годин та/або кредитів ЄКТС (для педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти у обов'язку не менш ніж 120 годин на п'ять років);

3) здійснення підвищення кваліфікації згідно з планом закладу освіти на відповідний рік (Постанова Кабінету Міністрів України).

Третьою екзогенною змінною є форма підвищення кваліфікації, яку педагог обирає між інституційними формами (очна (денна, вечірня)), заочна, дистанційна, мережева), дуальною, на робочому місці тощо (Постанова Кабінету Міністрів України).

Четвертою екзогенною змінною є види підвищення кваліфікації, серед яких основними є навчання за відповідними програмою (у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) або стажування (Постанова Кабінету Міністрів України).

П'ятою екзогенною змінною є вибір напряму підвищення кваліфікації, а саме: удосконалення професійних предметних компетентностей; набуття компетентностей, необхідних протягом життя; вивчення основ андрагогіки, особливостей (специфіки) інклюзивного навчання, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі; формування мовленнєвої та комунікаційної компетентностей, професійних компетентностей галузевого спрямування; розвиток управлінської компетентності тощо (Постанова Кабінету Міністрів України).

Отже, результатом реалізації моделі індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога, тобто ендогенною змінною, має стати рівень загальних та професійних компетентностей відповідно до вимог професійного стандарту викладача закладу фахової передвищої освіти.

Список використаних джерел:

Верховна Рада України. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>

Полякова, Г.(2010). Напрями моделювання індивідуальної траєкторії безперервної освіти й самоосвіти педагогічних працівників. *Теорія та методика управління освітою*. 3.http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_3/28.pdf.

Постанова Кабінету Міністрів України. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Порядок від 21.08.2019 № 800. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/go/800-2019-%D0%BF>